

Oponentský posudek disertační práce Soni Krpálkové
„Permanentní opakování komunálních voleb – zablokované obce?“

předkládané v roce 2024 na IPS FSV UK

I. Stručná charakteristika práce

Posuzovaná disertační práce Soni Krpálkové se zabývá problematikou opakujících se nových komunálních voleb, příčinami a dopady jejich opakovaného konání, a analyzuje legislativní ukotvení nových voleb v zahraničním srovnání. Autorka ihned v úvodu textu uvádí, že v současnosti je hlavním důvodem konání nových komunálních voleb pokles počtu zastupitelů pod zákonem stanovenou hranici a že ve většině případů se tak děje v obcích s malým počtem členů zastupitelstva. Kromě rozboru legislativní úpravy konání nových voleb v Česku (současné i historické) a ve vybraných evropských zemích je tak součástí disertační práce i vícepřípadová studie obcí, ve kterých se nové volby konaly opakovaně během jednoho vybraného volebního období (2014–2018). Ze studie vyplývá, že v daných obcích bylo konání nových voleb vždy vyvoláno účelově opozičními zastupiteli, kteří se vzdáním mandátů pokoušeli dosáhnout (z jejich pohledu) přívětivějších volebních výsledků, případně zablokování rozhodnutí většiny ohledně předmětu sporu. Neshody mezi skupinami zastupitelů v příslušném vzorku obcí, jež byly důvodem účelového vyvolání nových voleb, měly především personální či programový charakter a také různý časový rozsah trvání. Na základě toho autorka sestavila typologii příčin opakovaného konání voleb. Jednotlivé typy následně rozebírá z pohledu sociodemografických, volebních a finančních charakteristik zahrnutých obcí a snaží se nalézt společné indikátory, které by umožnily identifikovat obce, ve kterých opakování nových voleb hrozí. Autorka dochází k závěru, že definování podobných kritérií je složité, nicméně stále mezi hlavní znaky, které umožňují (či zjednodušují) konání nových voleb, patří velikost zastupitelstva (pod devět členů) a zákonem stanovené podmínky vyvolání nových voleb. V dané souvislosti autorka v závěru disertační práce analyzuje možná řešení, z nichž nejiracionálnější se zdá být legislativní úprava zákona inspirovaná zahraničními zkušenostmi s ohledem na české politické prostředí, která by spočívala v zavedení doplňovacích voleb, ve kterých by se volili zastupitelé jen na uvolněná křesla.

II. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

Cíl práce, jeho formulace a naplnění. Hlavní cíl disertační práce bylo „...objasnit příčiny nových voleb, které se do zastupitelstev některých obcí konají opakovaně v rámci jednoho volebního období a na tomto základě navrhnout možné legislativní úpravy konání nových voleb s ohledem na zahraniční zkušenosti a specifika české komunální politiky“ (str. 2). Cíl dále autorka specifikovala dvěma výzkumnými otázkami (str. 5), z nichž první se týkala zjištění příčin opakování nových voleb a druhá hledání inspirace v zahraničních zkušenostech pro návrh legislativní úpravy. Podle daných výzkumných otázek následně byl postaven i design výzkumu.

Formulace hlavního cíle je jednoznačná a jasná. Zvolené postupy řešení představují logické kroky vedoucí k naplnění výzkumného záměru autorky. Obsah práce, její struktura a závěry analýz odpovídají stanovenému cíli, čímž jej lze považovat za naplněný.

Struktura práce a přehlednost členění práce. Strukturu práce lze v zásadě rozdělit na pět částí. První část obsahuje podrobný popis použitého metodického postupu výzkumu včetně způsobu výběru vzorků a sběru dat pro obě výzkumné otázky. Druhá část práce (kapitola 1) představuje rešeršní a teoretickou část práce. Současně také předkládá data získané z části výzkumu zaměřené na výzkumnou otázku týkající se legislativní úpravy nových voleb. Kapitola je rozčleněná na sedm podkapitol s nadpisy formulovanými ve formě otázek. Přestože se tematické seřazení otázek může zdát na první pohled zvláštní, obsahově podkapitoly na sebe navazují. Třetí část disertační práce (kapitola 2) prezentuje výsledky provedeného empirického výzkumu zaměřeného na vybraný vzorek obcí, ve kterých se ve volebním období 2014-2018 konaly nové volby minimálně dvakrát. První podkapitola rozebírá různé charakteristiky definující politická prostředí zahrnutých obcí. Druhá podkapitola následně analyzuje důvody konání nových voleb, jejich průběh a dopady. Ve čtvrté části autorka prezentuje návrh typologizace příčin opakovaného konání nových voleb sestavené na základě poznatků získaných z empirického výzkumu. Pátou částí je závěr práce, ve kterém lze nalézt odpovědi na obě výzkumné otázky.

Z výše uvedeného je patrné, že struktura práce následuje stanovený cíl práce, resp. jednotlivé části práce víceméně korespondují s výzkumnými otázkami. Podkapitoly na sebe obsahově navazují, struktura je tudíž logická a odpovídá předpokládané struktuře odborného textu.

Teoretické zázemí a argumentační schopnost autorky. V teoretické části práce se autorka v souladu s tématem práce zabývá problematikou zkoumání české lokální politiky. V podkapitole 1.1 vypisuje téměř všechna témata, kterými se badatelé v příslušném oboru doposud zabývali, a poukazuje na některé konkrétní výzkumy, jež se alespoň částečně tématu nových voleb věnovaly. Následující podkapitoly 1.2 a 1.3 se již šířeji zaměřují na témata, která jsou relevantní vzhledem k záměru a předmětu výzkumu. Jedná se především o problematiku konfliktních linií, politické kultury, občanské a politické participace, specifických aspektů české lokální politiky (zejména charakteru místního stranictví a stranických systémů v souvislosti s roztržitostí systému místní samosprávy), historického vývoje a současné legislativní úpravy nových komunálních voleb.

Výběr a rozsah odborné literatury a vědeckých studií je odpovídající charakteru práce. Kromě literatury českých badatelů autorka použila i několik relevantních zahraničních publikací, a především řadu legislativních dokumentů různých evropských zemí. Komparace a kritika zahrnutých teorií je v zásadě korektní. Pouze v některých případech, kdy autorka porovnává vlastní zjištění s výstupy z obecnějších výzkumů, se zdá být poněkud zkratkovitá vzhledem k limitované velikosti vzorku obcí (viz např. srovnání s Balíkovou teorií konfliktních linií na str. 117, příp. na str. 124). Aplikace jednotlivých teoretických konceptů zpracovaných v teoretické části práce na výsledky výzkumu je mírně nevyvážená a v některých případech pouze dílčí, což však lze nejspíše ospravedlnit specifičností předmětu výzkumu. Na každý pád výklad a argumentace autorky jsou srozumitelné a jasně směřují k cíli práce.

Metodika výzkumu. Z metodologického hlediska je posuzovaná disertační práce na velmi vysoké úrovni. Autorka v úvodní části textu (str. 2-15) podrobně popisuje a vysvětluje zvolený postup výzkumu, výběr výzkumných vzorků, metody sběru dat a jejich zpracování. Použitý metodický postup odpovídá stanovenému cíli práce a taktéž kritéria pro volbu zkoumaných

vzorků se zdají být korektní. Případná výtka by se vztahovala k zaměření popisu metodického postupu, který se převážně věnuje výběru vzorků a sběru dat a v podstatně menší míře analyticko-syntentickým postupům jejich zpracování.

Práce s prameny. Autorka pracuje jak se sekundárními, tak i s primárními prameny. Kromě odborné literatury, vědeckých studií a dat z vlastního výzkumu autorka využívá např. informace z místních a regionálních periodik, zápisy z jednání zastupitelských orgánů, data z volebního serveru ČSÚ a informačního portálu Ministerstva financí či tiskové zprávy CVVM. Se všemi zdroji víceméně pracuje metodicky správně, nicméně za mírně problematické by se mohla považovat forma používaných přímých citací z provedených rozhovorů s respondenty. U většiny z nich autorka uvádí název obce, ze které respondent pocházel, avšak u jiných daná informace chybí. V takovém případě jsou uvedené informace občas poněkud matoucí. Autorka to nicméně ospravedlňuje slíbenou anonymitou respondentům (viz str. 18 nebo 96,) což lze v zásadě považovat za korektní postup.

Citační a poznámkový aparát. Pro odkazování na odbornou literaturu a další zdroje autorka zvolila způsob odkazování v textu a v naprosté většině případů jej používá správně (ojedinělou výjimkou je uvedení nesprávného roku vydání publikace [Yin 1994 na str. 4] nebo nesprávné strany publikace [např. Müller 2018:245 na str. 77, kde má být spíše uvedena str. 254], případně opomenutí uvedení odkazu [např. publikace Disman 2000, Drulák 2008, Fiala 1994, které jsou uvedeny v seznamu literatury] či nesjednocenost odkazování na zákony [viz str. 35 a 66]). Poznámkový aparát, který byl autorkou zvolen ve formě poznámek pod čarou, je používán adekvátně k potřebě dovysvětlení výkladu.

Formální úroveň práce. Text splňuje standardní náležitosti kladené na formální úpravu odborných prací. Jazyková a stylistická úroveň textu je v zásadě adekvátní, nicméně je třeba zmínit občasný výskyt překlepů, lidovějších výrazů a nesprávné používání interpunkce zejména v dlouhých souvětích.

III. Otázky k obhajobě

1. Jak si vysvětlujete snížení indexu plurality v daném vzorku obcí v případě řádných voleb 2018 oproti volbám v roce 2014 (viz str. 84)? Jedná se o obecný a dlouhodobý trend, případně existují rozdíly mezi obcemi odlišných typů z typologie příčin opakovaného konání nových voleb?
2. Ze závěrů výzkumu vyplývá, že za vyvoláním nových voleb nejčastěji stály účelové rezignace opozičních zastupitelů, jejichž cílem bylo získání lepších volebních výsledků. Setkala jste se ve zkoumaných obcích s pokusy o ovlivnění volebních výsledků?
3. Jaký je Váš názor na možnosti a limity aplikace teorie koalic na lokální úrovni? Bylo možné identifikovat některý typ konfliktní linie ve výzkumném vzorku obcí?

IV. Celkové zhodnocení práce

Předloženou disertační práci považuji za zdařilou, metodicky precizně zpracovanou a potenciálně úspěšně obhajitelnou. Autorka prokázala dobré teoretické i praktické znalosti dané problematiky a tvůrčí analytické i syntetické schopnosti v případě samostatné výzkumné práce. Za

přínosné považuji zejména získané poznatky z poctivě provedeného empirického výzkumu specifické oblasti lokální politiky, které autorka odpovídajícím způsobem interpretovala a dospěla tak k relevantním závěrům, čímž naplnila stanovený cíl práce. Kvalitu textu a význam zkoumaného tématu dokládá i fakt, že některé části textu byly již v minulosti publikovány v odborných časopisech a že výzkum byl podpořen GA UK.

Vzhledem k uvedenému disertační práci doporučuji k obhajobě a souhlasím, aby po úspěšné obhajobě byl autorce přiznán titul Ph.D.

V Praze dne 10. června 2024

Václav Bubeníček, Ph.D.